

Nové, novost

Když něco označíme jako cosi „nového“, záleží na kontextu, v němž to lze za „nové“ považovat. Někdy jde o znovění nebo obnovení, zčerstvení, inovaci, tedy „oživení“ něčeho starého nebo odumírajícího; jindy jde o novost originální, primární, skutečnou tvorbu či vynález; a konečně může jít o vynoření (emergenci) něčeho nového jakoby mimo každý kontext, o novost či novinku světovou, o vznik něčeho, co tu nijak dříve nebylo, co znamená novou cestu, novou epochu, takřka novou vrstvu či složku světa, vrhající nové světlo na vše, co tu dosud bylo. Někdy lze vznik „nového“ více nebo méně vystopovat, někdy dokonce datovat, jindy je vše „nové“ ve svých prvních počátcích skryto, takže to vůbec na nic originálního, převratného či „tvůrčího“ vůbec nevypadá, takže to bývá přehlédnuto. Patočka např. mluví o tvorbě jako „vzniku zásadně nového (čeho dosud nebylo)“ (Péče 3, s. 682), ale upozorňuje na rozdíl toho, co je *pro nás* genericky nové, a toho, co je *vůbec* genericky nové (přičemž v nejširším smyslu je tvorbou každá práce) (dtto). – Novost také souvisí s jedinečností (unikátností): v jistém smyslu je vše „pravé“ unikátní, i když z jistého hlediska můžeme shledávat mezi podobnými (analogickými) unikátními pravými „jsoucný“ nějaké vlastnosti, které jim jsou vlastní (a tudíž obecné). Zásadní otázka: není každé pravé jsoucno v jistém smyslu jedinečné a tudíž „novinkou“? Není „novost“ základní skutečností veškerenstva? Ba celého světa v každé chvíli? (To je ovšem oslabení významu „novosti“.) Možná, že k oslabení či jakési neutralizaci nového a novosti dochází už na nejnižších úrovních v závislosti na vysokém prahu reaktivity nižších pravých jsoucen, takže všeobecná skutečná „novost“ všeho je silně skryta a musí být odkryvána, odhalována, vylepšením či znovněním „zraku“ (vůbec vnímavosti a tedy reaktivity na vyšších úrovních) spatřována. „znovu nalézána“.

(Písek, 130511-1.)